

Fødevarerhverv

Vedr. udvidelse af den lovpligtige slåningsperiode på permanente græsarealer og udyrkede arealer

Seniorforsker
Finn Pilgaard Vinther

Dato: 10-02-2010

Dir.: 8999 1861
E-mail: finn.vinther@agrsci.dk

Side 1/1

Fødevarerhverv har d. 5. februar 2010 anmodet om en vurdering af evt. uhensigtsmæssig ukrudtspredning og fremvækst af træer og buske både på de permanente græsarealer og de udyrkede arealer samt tilstødende arealer, hvis det besluttes at udvide den lovpligtige slåningsperiode på permanente græsarealer og udyrkede arealer til også at omfatte september måned.

Da vi indenfor DJF ikke er i besiddelse af tilstrækkelig viden om emnet, har vi rettet henvendelse til Lisbeth Nielsen, NatLan, som har udarbejdet den vedhæftede vurdering.

Det kan nævnes her, at overordnet er konklusionen, at en udvidelse til også at kunne afslå permanente græsarealer og udyrkede arealer i september ikke vil medføre uhensigtsmæssigheder mht. ukrudtsspredning og fremvækst af træer. Omvendt er vores hypotese, at det under de fleste forhold vil kunne være en fordel. Konklusionen bygger på et forholdsvist lille vidensgrundlag, idet der ikke findes danske undersøgelser og kun få udenlandske indenfor dette område. Samtidig er problemstillingen meget kompleks, da mange natur- og kulturgivne forhold har betydning. Dette bevirker også, at det er vigtigt at plejeforanstaltninger tilpasses til det enkelte areal. Dette er uddybet i bilaget. Med hensyn til ukrudtsspredning til tilstødende arealer er det især spredning af tidselfrø, som kan være et problem. Vores vurdering her er, at denne spredning ikke vil blive forøget af en udsættelse af afslåning fra august til september.

Med venlig hilsen

Karen Søgaard
Seniorforsker

og

Finn P. Vinther
Seniorforsker og
temakoordinator for Miljø og Bioenergi

Slåningsperiode på permanente græsarealer og udyrkede arealer

Reglerne for god landbrugsmæssig og miljømæssig tilstand (GLM) fastsætter, at permanente græsarealer og udyrkede arealer skal slås min. hvert 2. år i enten juli eller august måned. Der skal foretages en vurdering af, om der kan gennemføres en udvidelse af den lovpligtige slåningsperiode på permanente græsarealer og udyrkede arealer til også at omfatte september måned. Fødevarerhverv ønsker en vurdering af evt. u hensigtsmæssig ukrudtspredning og fremvækst af træer og buske både på de permanente græsarealer og de udyrkede arealer samt tilstødende arealer, hvis det besluttes at udvide den lovpligtige slåningsperiode på permanente græsarealer og udyrkede arealer til også at omfatte september måned.

Permanente græsarealer

For permanente græsarealer, der plejes med slåning, har vi ikke kendte undersøgelser af slåning hvert andet år og med en sammenligning mellem slåning i juli, august og september. Der findes resultater fra Schweiz udført på kalkholdig bund, hvor der er sammenligning af slæt i henholdsvis juli og oktober, dog ved årlige slæt. Denne forskel i slæt tidspunkt kan påvirke dækningsgraden af forskellige plantearter. F.eks. er dækningsgrad af alm. rundbælg højere ved en årrække med slæt i juli sammenlignet med slæt i oktober (Köhler et al.; 2005).

Der findes desuden resultater fra Sverige, hvor slåning hvert år sent i juli er sammenlignet med slåning hvert tredje år sent i juli, samt med afgræsning og ubenyttet på et permanent græsareal ved lavt produktionsniveau. Efter 15 år var dækningsgraden af henholdsvis græsser, andre urter og træopvækst på forskellige niveauer, som vist i figur 1. Plantesammensætningen er vist for den jordnære del af bevoksningen, dvs. at de trækroner, der efterhånden forekom i ubenyttede felter, ikke indgår (Hansson & Fogelfors, 2000). Som det fremgår, blev plantesammensætningen påvirket af intervallængden i den periodiske slæt strategi.

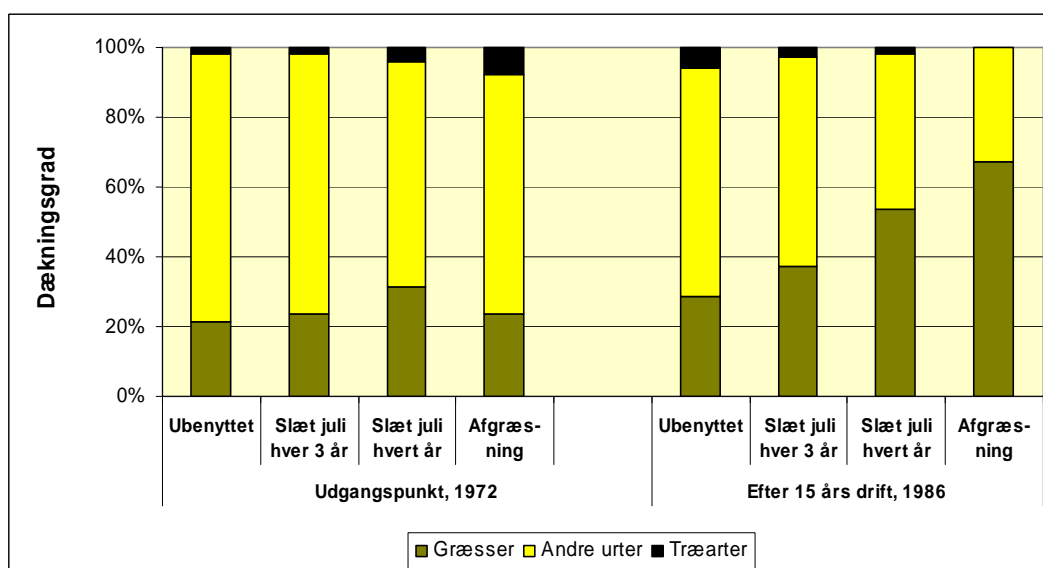

Fig. 1. Effekt af forskellige benyttelses strategier i permanent græs ved lavt produktionsniveau. Data fra en svensk undersøgelse (efter Hansson & Fogelfors, 2000).

Forskellige typer af plantedække har forskellige behov for pleje – uanset formålet. Slåningstidspunktet forventes generelt at være bedre tidligt på året for de produktive arealer, men forventes at kunne udsættes til senere på sæsonen for de knap så produktive arealer. På de produktive arealer vil problemarter som agertidsel og stor nælde have optimale forhold, og hvis der kun slås én gang forventes den bedste pleje at være ved tidlig slåning. Hvis der er problemarter, som lyse-siv, som forekommer ved et lavere produktionsniveau, er der en undersøgelse fra Storbritannien, der tyder på, at et sent slæt kan være fordelagtigt ved kun ét årligt slæt. Merchant (1995) forventer således en god effekt ved slåning i august. Da permanente græsarealer er meget forskelligartede i plantebestand, næringsstofniveau og fugtighed, vurderes det, at landmanden har større mulighed for at tilpasse sin strategi til de lokale forhold, hvis der er vide rammer for slåningstidspunktet. *Følgelig vurderes det at være en fordel med en udvidelse af den lovpligtige slåningsperiode.*

For permanente græsarealer kan slåning erstattes af græsning. Her kan en velplejet tilstand med græsning alene være lettere at opnå, hvis også september måned indgår. Nogle plantearter spises især af de græssende dyr sidst på sæsonen, og en forlængelse af sæsonen med en måned giver større mulighed for helt at undgå slåning. Det kan være fordelagtigt arbejdsmæssigt og energimæssigt at slippe for denne slåning. Det kan desuden være fordelagtigt for insekt-livet. Selv om arealerne fremstår velplejede vil der være en vis andel af stængler efterladt, og dermed bedre mulighed for at insekters æg, larver og pupper kan overleve til næste sæson. *Det vurderes også i denne situation at være en fordel med en udvidelse af den lovpligtige slåningsperiode.* Mange landmænd synes usikre med hensyn til hvornår arealerne fremstår tilstrækkeligt afgræssede, og efterspørger mere information til afklaring af forholdene.

Udyrkede arealer

For udyrkede arealer gælder de samme forhold som for permanente græsarealer med hensyn til slåningstidspunkt bortset fra, at her fjernes plantebiomassen ikke. Det kan betyde, at der efterhånden kan akkumuleres næringsstoffer i overjorden. Dermed bliver der større mulighed for at arter som agertidsel, stor nælde og grå bynke kan dominere arealerne. På sigt kan det være fordelagtigt, at arealerne inddrages til ekstensiv græsmarksdrift, således at næringsstoffer kan fjernes ved slæt og arealerne holdes i god landbrugsmæssig stand.

Med hensyn til bekæmpelse af agertidsel vurderes det, at det bedste tidspunkt for slåning er lige før 25 % af tidselskuddene er i begyndende knopstadium (Jensen & Jensen, 2000). Dette tidspunkt kan godt være før 30. juni. Det forventes at de fremadrettede regler for pleje af udyrkede arealer fortsat tillader landmanden at slå delområder med problematiske arter på et tidligt tidspunkt, hvis bekæmpelse af disse arter kræver det. – *Også for udyrkede arealer vurderes det at være en fordel med en udvidelse af den lovpligtige slåningsperiode.*

Generelt

Da der ikke er fundet danske undersøgelser, som kan belyse de helt konkrete forslag til periodisk slæt, er effekten vurderet ud fra undersøgelser, der i et vist omfang kan belyse problemstillingen. Der er imidlertid behov for afprøvning af slæt tidspunkter til reduktion af problemarter samt informationsmateriale om de mest relevante strategier. Med hensyn til at fremme god landbrugsmæssig og miljømæssig tilstand er der behov for mere information til landmænd med permanente græsarealer og udyrkede arealer.

Referencer

Hansson, M. & Fogelfors, H. 2000. Management of semi-natural grassland; results from a 15-year-old experiment in southern Sweden. *Journal of Vegetation Science*, 11, 31-38.

Jensen, R.K. & Jensen, P.K. 2000. Agertidsel – biologi og bekæmpelse i økologisk og konventionel produktion. Grøn Viden, markbrug nr. 230.

Köhler, B., Gigon, A., Edwards, P.J., Krüsi, B., Langenauer, R. Lüscher, A. & Ryser, P. 2005. Changes in the species composition and conservation value of limestone grassland in Northern Switzerland after 22 years of contrasting managements. *Perspectives in Plant Ecology, Evolution and Systematics* 7, 51-67.

Merchant, M. 1995. The effect of pattern and severity of cutting on the vigour of the soft rush (*Juncus effusus* L.). *Grass and Forage Science*, 50, 81-84.

